

DEO OPTIMO MAX.

UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS
*manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis vigesima-septimâ
mensis Januarii, Anno Domini M. DCC. LVII.*

M. CAROLO GEILLE DE SAINT LEGER,
Doctore Medico, Præside.

An ut sensibilitas, sic irritabilitas à nervis?

I.

B Hippocrate Medicorum princepe, ad usque ultima immortalis Boerhaavii fata, plerisque corporis humani partibus assignata fuerant sensibilitatis jura. Fuit consensus unus, quidquid pepererit & diruerit annorum longa series. Extrâ veri campos exspatiarunt Baglivius & Pacchionus dum naturali majorem finxerunt duræ meningis sensibilitatem, & omnes in corpore humano motus huic acceptos retulerunt.

Nostris temporibus caput effert prorsus dispar opinio quæ plures hodie numerat strenuissimos patronos, Asseritur millenis experimentis duræ ma-

A

tris insensibilitas; proceditur ultra: tendines, aponevroses, ligamenta, periostræum, &c. nullo sensu donari, apud acerrimos defensores religio est, & certum dogma. Hinc Medicinæ & Chirurgiæ novam & securiorem affulgere lucem probare annituntur.

Quot quantosque sibi conciliavit asseclas doctrina quam primus celebravit & induit omni specie veri, vir eruditissimus orbi literario notissimus D. de Haller, repetitis experimentis variisque rationum momentis confirmare tentarunt egregii ipsius discipuli*, facillimè perspicitur.

* D. D. Zinn, Zimmermann, Castel.

** Ut plerique Germanici Professores hodie.

*** Ut gravissimus & celeb. D. Bianchi. Vid. Diarium Medicum, anni 1756.

Abrepti summi nominis auctoritate, D. de Haller assensu sunt complures viri de re Medicâ optimè meriti.

Alii tamen in partes contrarias abierunt & validissimis armis antiquiorem propugnarunt sententiam.***

Antequàm res sigillatim enarrem, quædam de sensibilitate præfari, operæ pretium duxi.

Animalis vivi intrâ statum naturalem constituti pars sensu donata si lacesatur, exoritur dolor qui ut plurimum stipatur signis evidentibus. Diversimodè afficiunt pro circumstantiis eorundem objectorum impressiones. Perturbatur canis cujus artus mensæ fortiter alligantur, qui jam variis cruciatibus fuit confectus, quem urget præsens mortis periculum. Tunc temporis eadem irritatio in eandem partem sensu ditatam facta, vix ullum producit doloris signum, nedum agitationes, clamores & ululatus. Et in hoc casu verum est sæpius nulla sensus signa nasci ex irritatione tendinum. At quod de tendinibus, idem de cute dicendum millies expertus audeo affirmare: quin etiam ex irritatione tendinum non semel vidi conspicua sensibilitatis signa, dum nulla surgebant è cute sanâ eodem modo lacescitâ; adeoque cutis pro normâ sensibilitatis nobis non videtur assumenda quidquid in contrarium adducat Celeb. D. de Haller.

His positis quæ edocuit attendita & multiplex experientia promulgabit veritatis amor. Singulis ferè animalium partibus persistere antiqua sensibilitatis privilegia, liquidò patebit.

I I.

TENDINES omninò insensibiles prædicavit primus alto ore Illustr. D. de Haller. Experimentis achillæis in homine vivo tentatis confirmat sententiam quæ plurimum mentes nullis concatenatas nec obcæcatas præjudiciis, acriter irritavit. In re tanti momenti veritatem sedulus inquisivi. Plures compellavi Medicos fidei incorruptæ testes; plerique instrumento manum armarunt.*

Sensibilis est nudus tendo ab omni spoliatus involucrio.

In hoc statu, animale quieto, si vossellâ arripiatur & prematur tendo achillis, &c. agitur ut plurimum, quandoque clamores edit animal. Acida corrosiva, ut vitrioli & nitri, tendini infillata dolorem pariunt sæpè vividum nec obstat escharra quæ pariter accidit duræ matri, ligamenti, ex actu corrosivorum sensu conspicuo præditis. Absit ut dicam acutos sub oculi dolores quæque tendinis irritatione. Aciculâ etenim perforavi non semel, quin variè scidi acie scapelli, nec semper clamavit animal. At si ex læsione non ejulet, mihi visum est pati plus aut minus, (loquor semper de animali antea dira non passo, & cui proinde vires nullatenus exhaurentur,) observandum autem cutim vicinam eodem modo irritari sine dolore manifesto ut plurimum.

Dum propriâ defensus membranâ nervis perforatâ velut, cooperiebatur

* Ut oculatissimus & sag. Professor multo permultum colendissimus D. Ferrein; De Gervais & D. Chomel Junior, Facultatis Parisiensis, Doctores clarissimi. Amantissimus collega D. Descemet & alii bene multi.

Hoc mensis institui experimenta de sensibilitate tendinum, ducæ matris &c. coram sapientissimo Id. Præfide & præclaro D. de Laviolette, asseverabunt haud ægè proposito- rum candorem.

tendo, major sensibilitatis gradus sese mihi venit constanter observandus; quàm cùm sedulò nudabatur. Contrariam fovet sententiam præstantissimus & Celeb. D. D. Vanfwieten*. Hanc ut comprobet, adducit observationem cujus accurata descriptio, herculea mihi subministrat arma. Chirurgus etenim quem monuerat Boerhaavius ne tangeret *ferè* nudum tendinem (nudus tantùm apparebat ut constat fideli enarratione) verè arripuit cum tendine tunicam minimam cellulofam nervis exiguis hispidam; exhinc summa dolorum major & convulsiones horrendæ. Valdè tenuis est hæc membrana quam sensu exquisitissimo ditatam semper notavi. Si prematur forcipe levi, debacchatur & fit furiosum animal. Attentis & simplicibus oculis si lustretur, penicillorum nerveorum finis delicatulus conspicitur.

Ad hanc usque diem per meos conatus non licuit nudum in homine vivo tendinem arripere. * Exiniam sensibilitatem quam in canibus, felibus, &c. millies majorem opinor, evincunt indubiè gravissimorum scriptorum auctoritates innumeræ.

Aponevroses nil aliud sunt quàm tendines expansi. Has gaudere sensu acutiori tendinibus nudis, mihi constitit. Denudatas aponevroses musculorum abdominalium, fasciæ latæ, Bicipitis pedum anteriorum, &c. mechanicè & corrosivis pluries irritavi, undè sequebantur inquietudines, clamores desinentes cum actione irritantis, similiter prodituri novâ læsione. Intensiorem doloris gradum produciunt acida corrosiva, quàm irritantia mechanica.

Ligamenta patellæ frequenter irritavi ut & articularum calyptras; ex utrifque sensibilitas evidens. Ligamenta articuli femoris & tibiæ sese decussantia forcipe arripuit in cane Celeb. D. Ferrein, & sensus haud æquivoci signa multoties dedit animal antè quietum. Idem pluries expertus sum in aliis canibus. Si fecetur ligamento ad altitudinem 1 aut 2 linearum & tunc instilletur acidum vitrioli aut nitri, aut inadidus applicetur lapis infernalis, corrosivum velut incarceratum intrâ labia ligamenti, multas strages edet, commovebitur & ululabit quodòque iratum animal.

Sublato patellæ ligamento, sese præbet oculis conspicienda *haversii* glandula mucilaginosæ. Si forcipe comprimatur, aliqualis exprimitur dolor qui vividior, si non fuerit antè variis tentaminibus vexatum animal. Acido minerali si uratur, quandoque sequuntur ululatus, licet pro certò affirmem ad alia loca aut nervosa aut cutaneæ non serpere ullam acidi corrosivi guttulam, sed in glandulâ velut hospitari. Aliquoties tamen nullum vidi sensibilitatis signum.

Periostæum membranæ sensus exquisitissimi nomine insignitum apud autores, hodiè habetur ut insensibile à D. de Haller & discipulis. Sola unguibus titillatio dolorem non æquivocum pluries prodidit, qui sedabatur cessante titillatione & denuò manifestabatur novâ titillatione. Quantò major erat doloris impetus, si periostæum nudum durius tractarem aut corrosivo percuterem.

In pericranio adest pariter sensibilitas evidens. Quisque faciliè potest experiri in muscoli temporalis membranâ splendenti argenteâ, pericranii propagine & exteriori filiole.

Plevram irritavi, nec unquam evidens detegere potui sensibilitatis signum ad solam plevram referendum. Certum de hac ferri posse judicium ægrè duco. 1º. Ob pelluciditatem istiuscæ membranæ; undè vix potest forcipe arripi aut acido corrosivo pertingi quin rumpatur aut transfigatur; hinc si doloris signa ex instillatione acidi mineralis, certius refunditur in nervos vicinos

* Vide comment. in aph. Boerh. pag. 219. tom. 1. edet. lat. par. in 4º. 1746.

* Audivi ab illustriss. D. Chomel, A. cademiæ censores integerrimo, Facultatis Decano se attigisse suspensâ manu in vulnerato homine extensoris pollicis pedis tendinem, à diuturnâ vicinorum insupputatione penitus denudatum: undè acutissimus excruciatior dolor.

numerosos aut in musculos intercostales. 2°. Ex eò quòd pectus apertum costæ diffractæ (non equidem ignoro extùs attingi posse pleuram rescissis musculis intercostalibus, at sine fructu ut pluries expertus sum) cutis lacerata, nervi, muscoli secti, animal turbent & molestant, adeò ut medios inter dolores & cruciatos non exprimant minores. Idem dico de mediastino & reliquâ plevræ profapiâ ut & de pericardio. Attamen de plevræ sensibilitate nullatenùs dubito præsertim cùm probent clarissimi & sagacissimi D. Lorry *, nuperrimæ observationes. Quod de plevrâ, idem, mutatis mutandis, venit intelligendum de peritonæo ut & de singulis viscerum abdominalium membranis à peritonæo aut mesenterio suppeditat.

Si superfundantur pulmonibus acida corrosiva, rarò apparet ullum sensibilitatis signum.

Hepar, renes, lien, si corrosivis perfodiuntur, in tuberculosa superficie affurgunt & quandoque signa sensibilitatis etiam vividâ, produunt. Idem accidit at minùs constanter in vesiculâ felleâ, pancreate, ureteribus. Rarissimè dolorem manifestum incutit hisce partibus irritatio simplex mechanica. Inter glandulas animalium, quas irritavi, sensibiliores mihi visæ sunt glandulæ salivales & præsertim parotides.

Pluries vidi sensibilitatem in arteriis; rariùs in venis. Tentavi in cruralibus, carotidibus, jugularibus, &c.

De tunicæ arachnoideæ & piæ matris sensibilitate vix quid certi potest statui. Duplex cerebri substantia corticalis & medullaris, nullo donatur conspicuo sensibilitatis signo saltem ad notabilem altitudinem. Secto transversim cerebro, pluries instillavi corrosiva & nullum unquam doloris signum apparuit. Medulla oblongata & spinalis exquisitissimâ sensibilitate corruscat: convulsiones notabiles & multigenas parit irritatio.

Dura mater interior cranii periostæum, cerebri repagulum, membrana valdè elastica texturæ forsàn tendinæ nedùm cellulosæ, in statu naturali necessariò est immobilis & otiosa ob ejus tenacissimam cranio adhæSIONem. Tentatis multoties in durâ matre experimentis cum successu sibi ferè semper æquali, nullatenùs capio ipsius eximiam sensibilitatem penitus inficiari Clarissimos Viros D. D. de Haller, Zinn, &c. * Si nudæ & integræ duræ matri instilletur spiritus vitrioli aut nitri, ut plurimùm ejulat & ardet iracundiâ, numquam convellitur tamen animal. Solâ irritatione mechanicâ nec violentâ, valdè conspicui sensûs pluries indicia præbuit canis junior ut expertus est plus quàm quadragesiès Celeb. D. Ferrein. Hic canis inter cæteros quos mactavi ad stabiliendam duræ matris sensibilitatem, plusquam centiès ejusdem stimuli mechanicæ impressionem evidenter pensavit, clamabat quâque vice, adeò ut ultrâ torquere perhiberet humanitas. Adegi scalpelli aciem in cerebri substantiam ejusdem canis ad altitudinem 4 aut 5 linearum, nil pensavit. Mechanicè postea irritavi duram matrem, ejulavit canis. Viribus jam exsoluta animalia non sunt in experimentum vocanda. Quando irritatur dura meninx acidis mineralibus, exfoliatur & velut lamellatim scinditur; idem suprâ notavi de tendinibus & ligamentis.

Quod spectat cæteras animalium partes, omnium consensu, sensibilitate præditas, breviter perstringam.

Nervi sensûs & motûs organa, tenerimæ encephali pulpæ propagines, ab origine semèl remoti, firmis & elasticis colligantur involucris diverso vasorum genere irroratis. Sensibilitatis fastigia tenent. Si irritentur nervi ischiadici, crurales, brachiales, &c. exhiac summus dolor. Si durius tractentur, ululant animalia, salivam spumofam emittunt, dolore & irâ per-

* Vid. de sensibilitate & irritabilitate partium egregiam dissertationem, in Diario Medico mensis Nov. Dec. 1756. & Januarii 1757.

* Vid. D. Zinn, dissent. Göttingæ 1749.

cita sunt, extremitates motu tonico rigide persistant immobiles per notabile tempus.

Cutis pluribus nervis conspersa, textus intricati valde, forsân naturæ tendinæ delicatioris, sensibilitate exquisitâ gaudet. Vidi tamen nec rarò in canibus cutem sectam, punctam, vossellâ arreptam absque sensibilitatis signo. Nec capio D. de Haller & discipulos in omnibus circumstantiis idem semper reperisse vividissimi sensus signum.

Ventriculus & intestina vivo sensu ditantur, Aciculâ si pungantur, exurgit dolor. In villosâ horum tunicâ sensibilitas adest eximia; si corrosivis irritetur, oriuntur dolores acerbi & quandoque convulsiones.

Vesicæ urinariæ corpus sensibilitate donatur; adest exquisitior in ipsius tunicâ villosâ.

Ex canibus semellis quas veritatis perquirendæ causâ dissectui tres gravidas reperii. Dolor vividus exurgebat à fœtuum compressione. Uterum irritavi, undè agitatio; si ipsius cavo superfundantur acida mineralia, inquietudines, quandoque clamores promanant.

Urethra sensu exquisito ditatur; vix ullus apparet in prostaticâ, conspicuus verò in testibus.

Musculi donantur sensibilitate evidenti. Si acidum corrosivum inspergatur parti carniæ, clamat irrequietum animal. Circâ locum escharæ vibrantur radiatim fibræ vicinæ. Contractionem & dolorem, at remissum, extricat scalpelli acies in musculi corpus adacta.

Medias inter agitationes & mortis periculum, non potest definiri cordis sensibilitas quam ut in cæteris musculis præsentem adesse, nullus dubito.

Diaphragmatis sensibilitas fit evidens solis irritantibus mechanicis; quanto magis, si adhibeantur acida corrosiva.

I I I.

A Celeb. Glissonii temporibus resonat in ore Physiologorum vox irritabilitatis. Hanc corroboravit & modificatus est illust. D. de Haller. Pluribus arrisit opinio nova, & gravissimorum virorum allexit suffragia. Ab affectis decantatur ut œconomix animalis basis inconcussa. » Facultas fibræ muscularis proprietas & character essentialis inhæret parti se con- » trahenti præmissâ irritatione, hæcque contractio irritationis constans sequela » ponit irritabilitatem. Huic debentur vitalis micatio cordis, canalis cibarii » motus peristalticus, &c. Post mortem superstes viget per tempus notabile; » differt ergò à contractione musculari. Irritabilitatem cum elaterio nè con- » fundas, opponuntur ut flexibilitas rigiditati. Tenellam intueri puerorum » machinulam, corruscat irritabilitatis doctrina, parva viget elasticitas; è » contrâ in flecti neciis senum corporibus. « * Ut constaret de partium irritabilitate D. de Haller & alii, irritantia mechanica & sæpè chimica in usum vocaverunt. Acida mineralia & alia corrosiva per se stringunt, mollium fibrarum contactum adaugent; hinc exurgunt phænomena irritabilitatem mentientia, cum producant contractionem coactam. Sic ex instillatione spiritus vitrioli in arteriam, ad duas tertias partes reducitur diameter naturalis, dum non mutat scalpelli cuspis. Uno verbo, nativam irritabilitatem signat simplex irritatio mechanica; fallit chimica. Tensionem nativam velut irritabilitatis embryonem, singulis animalium partibus sensibilitate præditis, tribuere non recuso; imò firmiter credo cum saniori Physiologorum choro. Quis indefinentem oscillationem vitalem in singulis animalis sani vasibus, vel etiam minimis, insiciabitur? Requirit perfectior humorum elaboratio.

A iij

* Vid. dissert. D. Haller, in Diario Medico anni 1756. ut & de sensibilitate irritabilitate partium dissert. Lausanne 1756. Vid. D. Zimmermann dissert. de irritabilitate Göttingæ, 1751.

OMNES fibræ animalium, sensu præditæ, duplicis saltem motus sunt capaces, tonici nempe & elastici. Fibræ musculares gaudent insuper contractione musculari dictâ, & peculiari aliâ contractione irritationem subsequente. Quando lacefitur musculus scalpelli cuspidè, permultæ ipsius fibræ decurtantur, sed minimâ quantitate quæ vix æquat $\frac{1}{2}$ longitudinis fibrarum. Si superfundatur acidum minerale, exoritur insuper contractio ad naturalem accedens, oscillant fibræ, & vicinæ radiarim vibrantur circa locum escharræ.

Ex irritatione nervorum ad musculum pertingentium, ut plurimum hujus exoritur contractio.

Si irritetur musculosa cordis compages, cor frequentius pulsat, extinctus motus renovatur per quoddam tempus. Post mortem animalium quandoque conspexi ex irritatione cordis, motum velut intestinale & undosum. Variæ cordis portiones successivè & seorsim parùm contractæ, serpentinam & celerem hanc agitationem in apicem proferebant. Cor avulsam è pectore contrahi per tempus notabile non ignorabat Galenus. Sulcitari facillè potest motus insufflando aërem iniectione aquæ & aliis irritantibus, modò perisset quid de calore nativo. Sagacissimus D. de Haller attendens cordis contractionem in statu sano determinari ab irritatione sanguinis, auriculæ & ventriculi anterioris motum, auriculæ & ventriculo posteriori transtulit ope sanguinis dexterimâ manu præsentis intrâ cava cordis sinistra.

Stupenda est diaphragmatis ad contractionem propensio. Levis irritatio mechanica respirationem accelerat, quantò magis attactus corrosivorum, ex quorum energiâ circa locum escharræ plicantur fibræ & agitantur motu vibratorio. Cæteri corporis muscoli minùs sunt ex eadem irritatione mobiles, quàm cor & diaphragma.

Si concutiat leviter nervus diaphragmaticus in animali vivo, subitò contrahitur diaphragma. Si digitis comprimatur aut etiâ ligaturâ coerceatur, tuncque suprâ obicem irritetur aciculâ aut prematur forcipe, nullus exurgit in diaphragmate motus qui manifestabitur, si digitis agitur nervus & è loco dimoveatur; non absimili modo ac si irritetur infrâ ligaturam, aut scalpelli cuspis partem musculosam pertingeret. Si secentur nervi diaphragmatici & vibretur pars inferior septo transversò affixa, excitabitur diaphragmatis contractio, & poterit sic perpetuari per notabile tempus. Idem conspicitur ex irritatione nervorum intercostalium & octavi paris, ut & ipsius-met diaphragmatis, etiâ post extinctam à tempore animalis vitam.

Ventriculus & intestina contrahuntur notabiliter ex irritatione.

Vesicam urinariam acu si pungas, aut forcipe arripias, notabiliter contrahetur & foras protrudetur urina, si retenta servetur; in musculosâ valdè canis vesicâ abundè observatur. Ab irritatione corrosivorum magis patent effectus.

Uterum in canibus femellis irritavi, levis motus exurgebat, at evidentior si numerosam uteri prolem irritarem.

Si nervi irritentur, nulla exoritur contractio; si secentur, decurtantur præcipuè actione elasticâ membranarum hos investientium.

Dura mater, cerebrum, cerebellum, utraque medulla oblongata & spinalis, nervi, pulmones, viscera abdominis non musculosa ut & horum membræ, tendines, aponevroses, ligamenta, peridemia, periosteum, pericranium, glandulæ, ureteres, nullâ evidenti donantur contractionem ex irrita-

7
tione præmissâ. Idem dic de arteriis & venis quas si corrosivis attigeris, ut & aponervroses, vibrant tantisper, & constringuntur actione styptica corrosivorum.

V.

EX allegatis experimentis colligere est 1°. plerasque animalium sanorum partes sensibilitate conspicuâ donari; at vix unquam certos sensibilitatis gradus posse statui; nam ex nervorum ipsorummet irritatione nullum vidi in quibusdam circumstantiis sensibilitatis signum. 2°. Tendinum & aponevrosium læsionem doloris & periculi esse plenam. Docet plurimum sæculorum observatio constans & experientia quotidiana; adeoque tetram symptomatum iliadem à phlebotomiâ in brachio celebratâ, non à solo nervi mediani furculo medianam concomitante natales ducere, sed à punctâ tendinis v. g. bicipitis aponevrosi aut propriâ cellulosâ membranâ nervis valdè refertâ, aut à læssito tendine. Nervum enim notabilem, aut arteriam brachii situ profundam, rarissimè assequitur periti Chirurghi phlebotome. 3°. Arthritidis sedem consuetam meritò reponi in glandulâ *haversii*, in ligamentis & calyptis articularum, humore acri impuro vellicante imbutis. Hinc dolor & inflammatio; à synoviâ retentâ tophi & articularum tumor; undè rursus patet vulnera articularum parvi non esse facienda, cùm ligamentis & tendinibus investiantur. Si tamen peridesmia retegerent abscessum aut corpus extraneum, aperiatur cum cautelis quas præcibit Chirurgia. 4°. Periostræum meritò haberi pro sede dolorum variorum ut osteocorporum in syphilide ossa diffringente & elevante; undè exostoses dolorificæ, &c. deducitur etiam ulcera fistulosa, chironia, partes membranaceas aut musculosas exedentia, accuratè esse detergenda, nè ichor alluens & ingrâtè periostræum vellicans, diram multiplicet symptomatum cohortem. 5°. Ex infestâ duræ matris sensibilitate citò esse removenda corpora acuta extranea hanc comprimere & irritare valentia; nec tamen credas non esse secandam, si recondat cruorem extravasatum post cranii fracturam. Nonne cutis dividitur pro instrumento abigendo aut abscessu intrâ membranâ cellularem, &c. latitante, adaperiendo? Nonne scinditur vesica urinaria grandis calculi extrahendi causâ? 6°. Nervos præcipuas partes agere in œconomia animali; variis organis largiuntur sensum & motum, spiritum actuantem, balsamum vitale. Ex horum communione multiplici & plexiformi, faciliè deducuntur leges sympathiæ, prædilectiones quæ vigent inter quasdam partes, cur ex amico & mirabili fœdere cerebri cum ventriculo, hoc dolente, contristetur alterum. 7°. Motum & sensibilitatem in partibus, nervorum copiam non esse semper proportionales. Attamen parva adest motio, nec magna sensibilitas in visceribus non musculosis, ut hepate liene, &c. in quibus rari adsunt nervi; manifestò autem utraque patet in diaphragmate, ventriculo, intestinis, vesicâ, utero, ubi reperiuntur abundè nervi; 8°. quarundam partium sensibilitatem ab ipsarum naturali constitutione videri repetendam. Sic autopsia demonstrat eximiam sensibilitatem in durâ matre & tendinibus nudis, in quibus ægerrimè reperit nervos * peritissimus Anatomicus. Vix percipimus corpora aggregata, nedùm, elementa. 9°. Motus involuntarios aut spontaneos quantacumque supponatur in organis mobilitas, præcedentem irritationem requirere. Cor movetur in statu sano præsentia sanguinis nervosa tormenta perpetuò irritantis, undè influxu & vibratione liquidi nervei in villis cordis, determinatur musculosæ cordis fabricæ contractio; eodem modo ac irritato plexu cardiaco cuspide scalpelli in ani-

* Vid. Illust. D. de Haller, in prælect. Boeth. §. 301. Taurini 742. Vid. Clariss. D. Meckel, dissert. de quinto pare nervorum cerebri §. 33. Surculos nerveos pro durâ matre deducit ab accessio in geniosissimus D. de Senac. Vid. comment. comp. Anat. Celeb. D. Heister p. 612.

mali mox extincto, suscitatur cordis systole: leni pulmonum contactu aëris inspiratione expansorum, diaphragmatis nervos tunc leviter titillantium, septi transversi contractionem, adeoque pectoris ampliationem, exoriri, licet conjicere; hujusque relaxationem expirationis tempore, retropulsationi & inertiae pulmonum flaccidorum diaphragmatis nervos tunc irritare non valentium, deberi, non verò eorundem nervorum compressioni ut excogitavit D. Martine*: aëris, cibi, bilis, succorum entericorum, &c. irritatione perpetuatur motus intestinorum peristalticus. Mucosae tenacitatis obducitur nervis irrigua tunica villosa quod retundatur variorum irritantium acies & energia. Frustranea fuisset cautela in corde fluidum insulsum recipiente. Ex lotii irritatione contrahitur vesica: ex fœtus calcitratione convellitur musculosus uterus nervis conspersus. 10°. Sensibilitatis signa frequentius exoriri in parte irritata quam hujus motionem & contractionem: tantummodò etenim ex irritatione præmissâ, contrahuntur evidenter organa musculosae; sensibilitas verò non solum in musculis, sed etiam in totâ ferè corporis compage, ingenuo viro nec præconceptis opinionibus armato, splendet clarior luce meridianâ. 11°. Tandem nervos primùm experiri actionem irritantium, hanc dein fibris muscularibus transmittere. Irritatâ nervis obstitâ intestinorum tunicâ villosâ, fibrarum muscularium tum longitudinalium, tum circularium contractio succedit: irritatis nervis ad septum transversum pertingentibus, exurgit diaphragmatis contractio: irritatione furculorum nerveorum plexus cardiaci, intra cava cordis nudè patentium, determinatur irritabilis valde musculosae cordis fabricae contractio: ligatis nervis ad organum quodpiam respicientibus, pereunt pariter sensus & motus.

* Vid. acta
Edimburg.
tom. 1. pag.
29. par. in-
12.

Ergò ut sensibilitas, sic irritabilitas à nervis.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

*M. Dionysius-Claudius Dou-
cet, Bibliotheca Facultatis
Praefectus.*

M. Antonius Petit.

M. Joannes de Dieß.

*M. Bartholomaeus Lussanus le
Clerc.*

*M. Stephanus Pourfour du
Petit.*

*M. Josephus de Jussieu, Re-
gia Scientiarum Academiae
Socius.*

M. Ludovicus-Gabriel Depré.

M. Pascasius Borie.

*M. Achilles-Franciscus Fon-
taine.*

Proponerebat Parisiis LUDOVICUS - MARIA GIRARD DE VILLARS,
Lucio-Pictor, Doctor Medicus Monspelienfis, Collegii Regii Medicorum
Rupellae Socius, Saluberrimae Facultatis Medicinae Parisiensis Baccalaureus,
Thesoros Auctor, A. R. S. H. 1757, A SEXTA AD MERIDIDM,